

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

gemeente
HEEZE-LEENDE

Algemeen

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de robuustheid en weerbaarheid van de gemeentelijke begroting. Het weerstandsvermogen is de relatie tussen bekende risico's en de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit de mogelijkheden en de middelen die de gemeente heeft (of kan hebben) om onvoorziene kosten op te vangen. In hoeverre de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen hangt af van:

- De risico's met mogelijke financiële gevolgen die de gemeente loopt. Deze bepalen het benodigde weerstandsvermogen;
- De middelen die de gemeente vrij kan maken om risico's op te vangen. Deze bepalen de beschikbare weerstandscapaciteit.

In deze paragraaf worden de belangrijkste risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit in beeld gebracht en wordt het weerstandsvermogen van de gemeente bepaald.

Uitgangspunten (beleid)

De risico's worden bij de begroting en de jaarrekening geïnventariseerd en geactualiseerd. Ook bij de tussentijdse besluitvorming worden de risico's in beeld gebracht en, voor zover er risico's aanwezig zijn, worden deze benoemd en gekwantificeerd. Indien mogelijk worden beheersmaatregelen getroffen. Door al in een vroeg stadium na te denken over de mogelijke risico's van bepaald beleid zijn deze nog te voorkomen of kunnen eventuele ongewenste gevolgen worden beperkt.

Risicomanagement is voor de gemeente geen doel op zich, maar is een hulpmiddel bij het bereiken van de gemeentelijke doelen.

De gemeente Heeze-Leende wil een structureel financieel gezonde organisatie zijn. Daarom wordt uitgegaan van een verantwoord financieel beleid als fundament voor een gezond weerstandsvermogen. In de uitvoering worden hierbij de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Een reëel en structureel sluitende (meerjaren)begroting;
- Onderhoudsvoorzieningen van voldoende omvang;
- Beheerste ontwikkeling van lokale lasten (indien mogelijk geen lastenverhoging voor inwoners en bedrijven);
- De begroting heeft jaarlijks ruimte voor onvoorziene kosten (eenmalig en structureel);
- Een weerstandscapaciteit van voldoende omvang om de risico's op te kunnen vangen.

Risico's

Risicomanagement omhelst het omgaan met alle risico's, ook de risico's die op een andere manier beheerst en afgedekt worden. De risico's die op een andere manier zijn afgedekt zijn niet relevant voor opname in de risicoparagraaf. Hierbij valt te denken aan:

- a. Risico's zonder financiële gevolgen;
- b. Risico's die afgedekt zijn door het instellen van voorzieningen en bestemmingsreserves;
- c. Risico's waarvan de mogelijk financiële gevolgen zijn afgedekt door middel van verzekeringen.

Deze bovenstaande risico's worden niet meegenomen in de risicoparagraaf. Alleen de

geïdentificeerde risico's die nog niet zijn afgedekt worden opgenomen in de risicoparagraaf. Voor het opvangen van de kleinere risico's wordt, evenals in voorgaande jaren, een risicobedrag van € 200.000 aangehouden. Meestal is een risico niet goed te kwantificeren of te beheersen en moet deze dus worden 'gedekt' door de weerstandscapaciteit. De schade die zich op enig moment kan openbaren, is niet alleen financieel, maar ook niet-financieel zoals imagoschade. Ook deze dienen adequaat geadresseerd te worden in de risicoparagraaf. In beide gevallen gaat het hier om de geleden schade op te vangen of te compenseren. Indien beheersmaatregelen goed zijn ingevoerd kan ervoor worden gekozen om het risico te verwijderen uit de risicoparagraaf. De benodigde maatregelen zijn getroffen en de kans op het voordoen van het risico is kleiner geworden.

Overzicht geïnventariseerde en gekwantificeerde risico's

Tabel 6.0 op te vangen risico's

Bedragen x €1.000

Nr.	Risico	Risico-bedrag	
		Begroting 2025	Risico-bedrag Rekening 2025
1	Garantstelling De Bulders Woningbouw C.V.	400	
2	Overige garantstellingen en verstrekte leningen	683	542
3	Rampenbestrijding bij grote rampen	50	50
4	Calamiteiten informatiebeveiliging en cyberaanvallen	300	500
5	Ontbrekende risicoreserves gemeenschappelijke regelingen (o.a. GRSA2 € 204K begroot en 237k gerealiseerd)	500	700
6	Levering van aardgas en elektriciteit	50	300
7	Jeugdzorg	120	
8	Verantwoording subsidievereisten Regiodeal inzake Berkenschutse	1.250	500
9	Bestendigen sociale cohesie / accommodaties	PM	PM
10	Ontwikkelingen gemeentefonds en compensatie inflatie		500
11	Prijsstijgingen investeringsprojecten		600
12	Personele risico's		200
13	Juridische risico's		100
	Totaal grootste risico's	3.353	3.992
14	Overige risico's	200	200
	Totaal risico's	3.553	4.192
	Correctie voor het tegelijkertijd optreden van risico's	90%	90%
	Totaal op te vangen risico's	3.198	3.773

We gaan ervan uit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd voordoen en om aan dit spreidingsrisico invulling te geven, hanteren we een percentage van 90% over het totaal berekende risicobedrag. Dat brengt het totaal van de risico's voor 2025 op € 3.773.000

Toelichting op de geïnventariseerde risico's

1. Garantstellingen Bulders woningbouw C.V.

De gemeente Heeze-Leende stond in het begin van het jaar, door het verstrekken van een akte van borgtocht, 100% garant voor de leningen die De Bulders Woningbouw C.V. heeft aangetrokken voor de aankoop van de gronden van de gemeente. Hier tegenover had de gemeente hypothecaire zekerheid op de gronden ontvangen. De gemeente Heeze-Leende bracht voor de garantstelling een marktconforme vergoeding van 0,55% in rekening bij De Bulders Woningbouw C.V. Over de aangesproken kredietfaciliteit inclusief aangegane leningen bracht de financierer rente bij De Bulders Woningbouw C.V. in rekening.

De gemeente Heeze-Leende liep het risico dat de garantstelling door de bank zou worden ingeroepen. In het verleden hadden we een garantstelling van maximaal € 16 miljoen kredietfaciliteit. In 2025 is de kredietfaciliteit opgeheven.

2. Overige garantstellingen en verstrekte leningen

Onze gemeente heeft diverse garantstellingen afgegeven en leningen verstrekt om maatschappelijke doeleinden mogelijk te maken. Het risico bestaat dat deze garantstellingen worden aangesproken op het moment dat de organisatie of vereniging/stichting waarvoor de garantstelling is afgegeven niet aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. Ook loopt onze gemeente het risico dat de door haar verstrekte leningen niet kunnen worden terugbetaald. De grootste leningen zijn aan Wocom en stichting HSLnet verstrekt.

Het risico bij de aan Wocom verstrekte leningen met een restschuld op eind 2025 van € 1,1 miljoen is minimaal omdat het door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) gewaarborgde leningen betreft. WSW neemt de betaalverplichtingen voor een lening over wanneer de corporatie (ondanks de voordelige financieringsvoorwaarden) de rente en aflossing op een door WSW geborgde lening niet meer kan betalen. Alleen als WSW deze betaalverplichting niet uit de in de zekerheidsstructuur kan voldoen, moeten rijk en gemeenten bijspringen. WSW is nog nooit aangesproken op de borg en schat het risico van de gemeenten en het Rijk in als zeer klein, of zelfs theoretisch. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) behartigt de belangen van de gemeenten richting WSW.

In het kader van de financiering van de aanleg van een glasvezelnetwerk in zowel de kernen als in het buitengebied zijn er een aantal leningen met een totaal van 7 miljoen verstrekt aan de Stichting HSLnet. De restschuld van deze leningen bedraagt eind 2025 nog € 4,3 miljoen.

Het beheer en onderhoud en een deel van de exploitatie van het netwerk is ondergebracht bij Simac Techniek uit Veldhoven. Simac Techniek staat (nog gedurende een periode van 2 jaar) garant voor het aflossen van het lening deel van € 4,8 miljoen tot een restschuld van € 2,5 miljoen. Ook is de exploitatie van het glasvezelnetwerk behoudend van opzet en laat de komende 20 jaar voldoende ruimte voor aflossing van de lening en betaling van de rente. De exploitatie draait op dit moment probleemloos en er zijn geen signalen dat dit op korte termijn wijzigt.

De gemeente Heeze-Leende staat nog garant voor een hypothecaire leningen, waarvan de schuldrest eind 2025 nog € 15.000 bedroeg.

Tien procent van alle garantstellingen en leningen samen wordt meegenomen als risico. Ultimo 2025 bedraagt dit € 5,4 miljoen en tien procent daarvan zien we als risico en dit komt neer op € 0,5 miljoen.

3. Rampenbestrijding bij grote rampen

Een incident of ramp is moeilijk te voorspellen. Wat we wel weten is dat een heide- of bosbrand regelmatig voorkomt. In 2010 heeft er een grote heidebrand plaatsgevonden op de Strabrechtse Heide. Een deel van de kosten van de inzet van de brandweer wordt afgewenteld op de gemeente en is niet te verhalen. Deze kosten kunnen aanzienlijk zijn als zich zo'n ramp voordoet (kan oplopen tot € 500.000). De kans hierop is echter gering (10%). We schatten dit risico daarom op € 50.000.

4. Calamiteiten informatiebeveiliging en cyberaanvallen

De gemeente is het afgelopen decennium steeds meer een informatiebeheerder, -gebruiker en -leverancier geworden. Wij verzamelen, beheren en gebruiken informatie over onze inwoners en ondernemers die van belang is voor onze wettelijke dienstverleningstaken. Wij zijn de beheerder van een groot aantal authentieke basisregistraties en leverancier van betrouwbare en beveiligde informatie naar andere overheden. Informatie beheer is daarmee een van onze kerntaken geworden. Onze inwoners en ondernemers moeten er daarbij vanuit kunnen gaan dat wij met die persoonlijke en vertrouwelijke informatie verantwoordelijk omgaan.

De risico's van informatiebeveiliging door bijvoorbeeld hacking, phishing of ongeautoriseerd gebruik van onze systemen of datalekken nemen toe en de mogelijke gevolgen ervan worden ernstiger. Heeze-Leende conformeert zich aan de beveiligingsmaatregelen zoals genoemd in de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). Via de auditverplichting ENSIA legt de gemeente hierover verantwoording af.

Daarnaast worden als overheid steeds vaker geconfronteerd met cyberaanvallen. Feit is dat de informatiebeveiliging zich langzamer ontwikkelt dan deze dreigingen. Gevolg is dat we steeds kwetsbaarder worden voor ransomware aanvallen waardoor de dienstverlening stil kan komen te vallen en persoonsgegevens van inwoners in handen van derden komen. De herstelkosten zijn aanzienlijk. We verhogen de impact van het risico naar € 500.000.

5. Ontbrekende risicoreserves gemeenschappelijke regelingen

Een aantal gemeenschappelijke regelingen heeft geen risicoreserve om mogelijk onverwachte financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Het risicobedrag wordt in de jaarrekening naar boven bijgesteld op € 0,7 miljoen. Oorzaak is dat we gedurende het lopende jaar vaak bijstellingen van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen naar boven zien. Het risicobedrag is mede beïnvloed door de risico-inschatting binnen de gemeenschappelijke regeling van GRSA2. Hiervan nemen we een risicobedrag op van €237.000.

6. Levering van aardgas en elektriciteit

Door de voortdurende oorlog tussen Rusland en Oekraïne blijft de energiemarkt gespannen en grillig. Hierdoor is het moeilijk de prijzen voor elektriciteit en gas op langere termijn in te schatten en dit maakt het begroten van kosten voor de levering gas en elektriciteit lastig. In 2024 is de schommeling van prijzen een regulier onderdeel van de markt geworden en is het risico verlaagd van € 300.000 naar € 50.000. Door de oplopende spanningen in het Midden-Oosten zetten we het risico weer terug op € 300.000.

7. Jeugdzorg

Uit het kostprijsonderzoek is gebleken dat het inkooptarief Jeugdzorg Plus binnen de 21 samenwerkende gemeenten erg laag is vergeleken met de landelijke standaard. De aanbieders hebben aangegeven in financiële problemen te komen als de tarieven niet worden verhoogd. De verwachting is daarom dat de tarieven met terugwerkende kracht voor 2024 aangepast worden. De hoogte van het nieuwe tarief was ten tijde van de begroting onzeker. Inmiddels zijn er in 2025 bijstellingen geweest, waardoor het risico niet meer actueel is.

8. Verantwoording subsidievereisten Regiodeal inzake Berkenschutse

Er een bijdrage ontvangen van de Regiodeal voor een financiële bijdrage een Berkenschutse. De hoogte van de bijdrage was ten tijde van de begroting nog niet duidelijk. Vanuit de projectgroep is aangegeven dat de subsidievereisten fors zijn en ingeval hieraan niet voldaan kan worden, dit financiële gevolgen met zich mee kan brengen. De risico's zijn nu meer verschoven naar subsidievaststelling en de hoogte van de investering. Het risico is afgeschaald.

9. Bestendigen sociale cohesie/ accommodaties

Om invulling te geven aan het deel van het raadsprogramma dat gaat over het bestendigen van de sociale cohesie vindt een oriëntatie plaats waarbij nader wordt gekeken of en welke versterking nodig is ten aanzien van dorpshuizen.

10. Ontwikkelingen gemeentefonds en compensatie inflatie

De Algemene Uitkering is onderhevig aan diverse wijzigingen; dit maakt het steeds complexer om een meerjarige begroting op te stellen die financieel voorspelbaar is. De inflatie stijgt al een aantal jaren meer dan het gemiddelde van voorgaande jaren, het risico bestaat dat de stijgende kosten niet volledig gecompenseerd worden via de Algemene Uitkering

11. Prijsstijgingen investeringsprojecten

De prijsstijgingen van lopende en nog niet gestarte investeringen vormen een groot risico. Het betreft vaak meerjarige projecten. De tijd tussen de aanvraag van een offerte of een plan en de uiteindelijke realisatie ligt vaak ver uiteen en in de regel is er (nog) geen rekening gehouden met prijsstijgingen. Bovendien kan een plan nog gewijzigd worden wat meerkosten met zich meebrengt. Deze prijsstijgingen worden gedekt door kapitaallasten. Kapitaallasten worden over de levensduur van de investering verspreid, waardoor het risico verdeeld kan worden over de looptijd. We gaan uit van een risico van ongeveer € 600.000.

12. Personele risico's

Er komen steeds meer specifieke taken en ontwikkelingen bij de gemeente te liggen. De gemeente Heeze-Leende krijgt een aantal vacatures voor specifieke taken moeilijk ingevuld. Daarnaast zijn we ook risicodragers om bij ziekte (tijdelijke) vervanging te regelen. Hierdoor is de gemeente Heeze-Leende vaak genoodzaakt om extern in te huren. Het in dienst hebben van personeel brengt diverse risico's met zich mee, variërend van financiële verplichtingen tot juridische aansprakelijkheid en arbeidsomstandigheden. Werkgevers dragen een grote verantwoordelijkheid en moeten voldoen aan strenge arbo-regels om deze risico's te beheersen. Onder dit risico vallen toekomstige financiële personele regelingen, zoals doorbetaling bij ziekte, re-integratieverplichtingen, ontslagbescherming en aansprakelijkheid. Dit risico wordt ingeschat op € 200.000.

13. Juridische risico's

De gemeente Heeze-Leende heeft juridische risico's dat ze aansprakelijk wordt gesteld. Momenteel zijn er een aantal zaken die kunnen leiden tot een claim.

14. Overige risico's

Naast bovengenoemde belangrijke risico's heeft onze gemeente ook te maken met andere risico's, zoals renterisico's, bodemverontreiniging, wijzigingen in wetgeving met mogelijk financiële gevolgen, onvoorziene tegenvallers bij verbonden partijen, ontwikkelingen algemene uitkering gemeentefonds (bijvoorbeeld als gevolg van beleidskeuzes van het nieuwe kabinet) en dergelijke. We zien dat projecten die in het verleden zijn vastgesteld soms meerdere jaren zijn doorgeschoven. Redenen van het uitstel zijn divers van aard. Als gevolg van renteontwikkelingen kan dat een budgettair effect hebben. Deze risico's hebben we niet afzonderlijk benoemd en gekwantificeerd, maar hiervoor wordt een jaarlijks gelijkblijvend risicobedrag aangehouden van € 200.000.

Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te vangen. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de uitvoering van taken op het huidige niveau. Structurele weerstandscapaciteit omvat de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's. De weerstandscapaciteit van de gemeente Heeze-Leende is als volgt opgebouwd:

Tabel 6.1 Beschikbare weerstandscapaciteit

Bedragen x € 1.000

Tabel 6.1 op te vangen risico's

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Rekening 2024	Rekening 2025
Algemene reserve	6.184	4.789
Bestemmingsreserves (vrij besteedbaar)	616	855
Rekeningresultaat voor bestemming/begrotingsruimte (positief saldo)	-703	734
Stille reserves	0	0
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	6.097	6.378
Onbenutte belastingcapaciteit	2.178	2.250
Totaal structurele weerstandscapaciteit	2.178	2.250
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	8.275	8.627

Toelichting op de weerstandscapaciteit

Algemene reserve

De algemene reserve is bestemd voor het afdekken van financiële tegenvallers. Naar verwachting bedraagt de reserve eind 2025 € 4.789.000.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves worden door de raad gevormd en hebben een specifieke bestemming gekregen. Indien de raad nog vrij kan besluiten over de bestemming van de reserve, dan kan dit deel worden ingezet voor de beschikbare weerstandscapaciteit.

Post onvoorzien

De post onvoorzien is een buffer voor onvoorziene uitgaven in een jaar. In de exploitatie neemt onze gemeente in de begroting jaarlijks € 32.000 op.

Rekeningresultaat/begrotingsruimte

Het rekeningresultaat is vrij inzetbaar voor de raad. Als de begroting sluit met een positief saldo dan is sprake van begrotingsruimte. In onze begroting wordt deze begrotingsruimte verwerkt op de post begrotingsresultaat. Deze kan ingezet worden voor financiële tegenvallers.

Stille reserves

Als activa zijn gewaardeerd onder de opbrengstwaarde dan is sprake van een stille reserve. Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit is het van belang dat de activa, waarin een stille reserve besloten ligt, direct verkoopbaar zijn. Bij verkoop van deze activa ontstaan winsten die eenmalig vrij inzetbaar zijn. Gedacht kan worden aan woonhuizen die verhuurd worden, reststroken en bossen. In onze gemeente is geen actueel overzicht beschikbaar van alle aanwezige stille reserves. Het afdekken van risico's door het inzetten van stille reserves brengt mogelijk ongewenste situaties met zich mee. We tellen deze daarom niet mee in de weerstandscapaciteit.

Onbenutte belastingcapaciteit

Als minimumbedrag voor een maatschappelijk aanvaardbare hoogte van de onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing wordt het zogenaamde redelijke peil gehanteerd.

De gemeente kan haar belastingcapaciteit verhogen om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit wordt uitgegaan van de opbrengsten die gehaald zouden kunnen worden indien de tarieven zouden worden

gebaseerd op het in de Financiële verhoudingswet (artikel 12) genoemde redelijke peil. Het bedrag dat de gemeente minder ontvangt dan bij toepassing van het redelijke peil, wordt aangemerkt als de onbenutte belastingcapaciteit. Een vergelijking van de in deze begroting opgenomen belastingopbrengsten met de maximale inkomsten bij toepassing van het redelijke peil levert het volgende resultaat:

Tabel 6.2 Onbenutte belastingcapaciteit

Bedragen x €1.000

Belastingsoort	Inkomsten 2025	Maximale inkomsten	Onbenutte capaciteit
Onroerendezaakbelastingen	4.786	7.035	2.250
Afvalstoffenheffing	1.798	1.798	0
Rioolheffing	2.717	2.717	0
Totaal	9.300	11.550	2.250

Het minimaal te hanteren tarief voor toelating tot artikel 12 bedraagt het minimumtarief, op basis van de meicirculaire 2025: 0,1595% van de WOZ-waarde.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen. Die ratio geeft de verhouding weer tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij horende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Beschikbare middelen Bekende risico's

↓ ↓

Beschikbare weerstandscapaciteit	Benodigde weerstandscapaciteit
€ 8.627.000	€ 3.773.000

↓ ↓

Weerstandratio:
2,3
(= € 8.627.000/3.773.000)

Door onze toezichthouder (de provincie Noord-Brabant) en het Rijk zijn geen normen met betrekking tot het weerstandsvermogen vastgesteld. Wij streven in het kader van een structureel financieel gezonde organisatie naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,5. Dit staat voor een weerstandsvermogen dat ruim voldoende is en wil zeggen dat de weerstandscapaciteit 1,5 keer zo groot is dan de risico's. Hierbij wordt de normeringssystematiek voor weerstandsvermogen gehanteerd, dat ontwikkeld is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) in samenwerking met de universiteit Twente. Zij hanteren de volgende waarderingstabel ratio weerstandsvermogen.

Tabel 6.3 Waarderingscijfers weerstandsvermogen

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	$x > 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

De ratio weerstandsvermogen van de gemeente Heeze-Leende is groter dan 2 en daarmee te kwalificeren als uitstekend.

De beschikbare weerstandscapaciteit is met bijna een miljoen euro gestegen. Toch hebben we een lagere ratio dan vorig jaar (2,7). Dit wordt veroorzaakt door enkele risico's die dit jaar nadrukkelijker naar boven komen. In dit kader worden de volgende risico's benoemd: levering van aardgas en elektriciteit, ontwikkelingen gemeentefonds en compensatie inflatie, cyberrisico's, prijsstijgingen investeringsprojecten en personele risico's. Hierdoor stijgen de risico's relatief harder dan de weerstandscapaciteit. De komende jaren staat het weerstandsvermogen onder druk. We streven dan ook om de begroting in de volgende jaren structureel sluitend te krijgen.

Financiële kengetallen

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat op basis van nieuwe verantwoordingsregels 5 financiële kengetallen. De berekenwijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling. Mede op basis van deze kengetallen dient de paragraaf een analyse te geven van de financiële positie van de gemeente. Er zijn geen landelijke normen voor de kengetallen omdat deze erg afhangen van de lokale situatie.

Tabel 6.4 Financiële kengetallen

Kengetal		Rekening 2024	Begroting 2025	Rekening 2025	Categorie A:	Categorie B:	Categorie C:
1a	Netto schuldquote	41%	67%	44%	< 90%	90% - 130%	> 130%
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	27%	60%	31%	< 90%	90% - 130%	> 130%
2	Solvabiliteitsratio	26%	24%	26%	> 50%	20% - 50%	> 50%
3	Grondexploitatie	1%	0%	0%	< 20%	20% - 35%	> 35%
4	Structurele exploitatieruimte	1%	-2%	-1%	> 0%	0%	< 0%
5	Belastingcapaciteit	110%	106%	103%	< 95%	95% - 105%	> 105%

1. Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, is bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier is duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen zijn opgenomen. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren voor de netto schuldquote en daarboven de schuld af te bouwen.

Onze schuldquote is 44% en dit houdt in dat we een gezonde financiële gemeente zijn.

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. De ondergrens voor gemeenten in Nederland ligt tussen de 20% en 40%, een ratio van 26% wordt als voldoende beoordeeld.

3. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de begroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. Als gevolg van het feit dat onze grondexploitaties zijn afgesloten in 2025 wordt onze positie als goed beoordeeld.

4. Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Wanneer dit cijfer negatief is en dit geldt voor ons, betekent het dat de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten.

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De definitie van het kengetal belastingcapaciteit is: Woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde uitgedrukt in een percentage. Onder de woonlasten die de belastingdruk vormen, wordt verstaan de onroerendezaakbelasting, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) publiceert ieder jaar deze lasten in de 'Atlas van de lokale lasten'. In 2025 ligt dit 6% hoger dan het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven.

Financiële positie

De jaarrekening laat een positief resultaat zien. Vanaf 2027 wordt een begrotingstekort voorzien, mede als gevolg van lagere rijksbijdragen vanuit het gemeentefonds. Voor de jaren daarna is het beeld in evenwicht. Om de financiële positie van de gemeente te beoordelen is het ook van belang om in samenhang te kijken naar het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen. De weerstandscapaciteit is dusdanig dat er financiële ruimte is om onverwachte tegenvallers tijdelijk op te vangen zonder directe financiële problemen.

Mede door grote investeringen die op de planning staan en de terugval van de rijksbijdragen vanaf 2026 verwachten we dat de schuldpositie de komende jaren oploopt en de solvabiliteit de komende jaren afneemt. Het is van belang deze ontwikkeling goed te blijven volgen. Het komende jaar wordt gestart met een pakket

aan mogelijke ombuigingsmaatregelen om de financiële positie voor de komende jaren verder te stabiliseren.

